

Ethiopië

Door Jan L. Bos

Pentekeningen van Ad Cameron

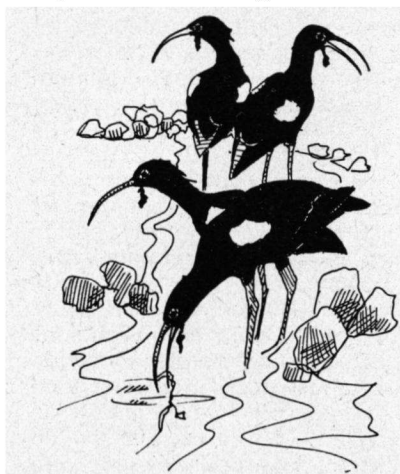
Ethiopië heeft al erg vroeg in de bijzondere belangstelling gestaan van ornithologen en de gewone vogelliefhebbers onder wie gemakshalve dan ook maar de verzamelaars. Reeds in 1830 trok Rueppell al verzamelend door het noordelijke deel, Eritrea. Omstreeks 1870 verschenen de eerste specifieke vogelexpedities in het land. Britten en Italianen lieten daarbij enige documenten na, die precies een eeuw later van groot belang zouden blijken te zijn voor de samenstelling van de eerste systematische overzichten.

Emil K. Urban en Leslie H. Brown voltooiden in 1970 hun 'Checklist of the birds of Ethiopia'. Zij telden 827 soorten! Urban en Brown moeten daarbij voor een schier onmogelijke taak hebben gestaan. Aangenomen mag worden, dat die 827 soorten nog geen eindscore vormen. Met andere woorden: er kunnen in Ethiopië nog onontdekte soorten voorkomen...

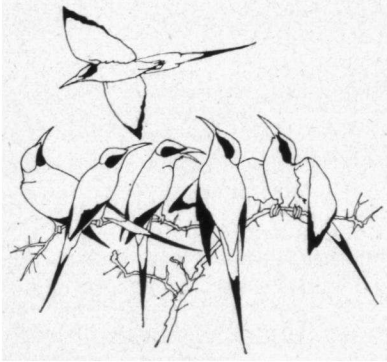
Urban en Brown splitsten hun lijst in 660 vermoedelijk in Ethiopië broedende soorten en een 160 wintergasten. Ze pasten verdelingen en onderverdelingen toe en noteerden bijv. de endemische soorten, de vogels met de in palearctische gebieden overeenkomende soorten, de (winter) passanten — 21 in getal — en de trekvogels van het Afrikaanse continent (47). Ook poogden zij te achterhalen wat er zoal aan broedgegevens bekend was geworden. En zij stelden vast, dat er zich onder de 23 endemische soorten twaalf bevinden waarvan nog nimmer een nestbeschrijving is gegeven. Van enkele andere zijn slechts zeer oppervlakkige verslagen gemaakt. Van de ongeveer 660 soorten waarvan wordt aangenomen, dat zij mede in Ethiopië thuishoren, ontbreken in liefst 174 gevallen alle broedgegevens! Daar ligt dus nog wel een terrein braak...

De Ibis met een kwab, de Lel-Ibis, behoort tot de menagerie van keizer Haile Selassie. De 'koning der koningen' zoals één van zijn ere-

namen luidt, zal zich er echter wel niet van bewust zijn, dat hij een dertig van die merkwaardige vogels in leven houdt. Ze stappen wat rond op de 'keizerlijke' mest van de majestieke stallen midden in de hoofdstad van Ethiopië: Addis Abeba. Ze pikken er ijverig hun graantje mee zoals vroeger op onze eigen, rustige straten, de mussen vrolijk de paardevijgen uitplozen en zich tegoed deden aan

Lel-Ibissen

Karmijnblijeneters

de 'meegekomen' haverkorrels. Een vogelreis maken naar dit voormalige Abessinië is terechtkomen in de droomwereld van een vogelaar. De bissen op de mestvaalt, de Wevers voor het hotelraam, de Honingvogels in de tuin, de diksnavelige Raven op het dak en de gieren en wouwen in de lucht. Je bent klaarwakker ondanks die nachtelijke vliegreis. Je moet ook af en toe je ogen even sluiten want het is zo'n eerste dag in Afrika's soortenrijkste land gewoon wel eens te veel. Wat een vogels, wat een rijkdom alleen al rondom het hotel.

De Stichting Natuurreizen (Bussum) waarmee de Bird Watching (Orni) Tour werd gemaakt, had het spoor gekozen van de Britse ornithologische reizen. Een beproefd recept dus. Zo trok onze groep de eerste week langs de in alle ornithologische verslagen over Ethiopië voorkomende meren in het zuiden en bezocht zij tevens in die eerste dagen een stukje nationale trots: het Awash Park. Voor de tweede week stond er een culturele route op het programma met bezoeken aan het zevende wereldwonder de ondergrondse rotskerken van Lalibela, de kastelen van Gondar, de watervallen van Bakar Dar en de obelisk en opgravingen van Axum. Maar als je dan bijvoorbeeld

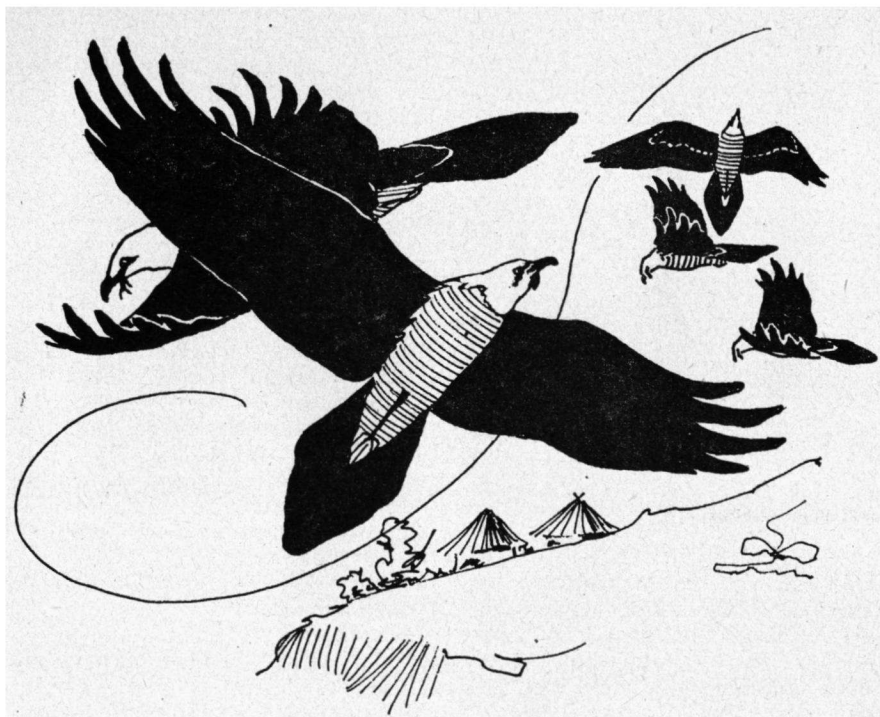
in Lalibela de Lammergier bij tientallen vlak boven je hoofd ziet hangen en de Zwarte Wouwen er de afgekloven kippebeentjes bijna uit je hand weggrissen, dan besef je waar je ook bent in dit stuk Oost-Afrika, dat de vogels je geen moment zullen loslaten en de sensaties zich aaneen zullen blijven rijgen.

Denk eens aan de uurtjes in de hoteltuin te Bahar Dar aan het Tanameer. Boven je een nest van een Zilveren Neushoornvogel. Met jongen achter de dichtgemetselde ingang. De ouden komen takjes aanreiken en vruchten. En je denkt terug aan die fantastische film die je laatst voor de Nederlandse tv zag over het identieke nestleven van de Roodsnavelneushoornvogel.

Ga ook eens na wat er gebeurde in de hoteltuin van Gondar. Een lekkend kraantje... Een groepje Black Winged Love Birds, het dwergpapegaaitje van de omslag van het Shellboekje, kwam er om te drinken. De Gevlekte Muisvogel met zijn lange staart klampte zich vast aan de buis en ving er vergenoegd de druppels op, de Wevers en de Spreeuwen wasten zich in het plasje op de grond, het stof uit de veren. Op de gevallen obelisk van Axum zit een Prachtspreeuw en tegen de bergwand achter de bungalowntjes van het

Bonte Ijsvogel

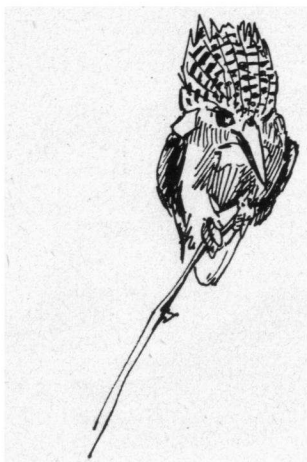
Lammergieren

hotel hangen de Rüppells Gieren. Al direct na de landing in Addis Abeba rol je om van verbazing. Grote aantallen vogels presenteerden zich. Vooral de kleinere soorten zoals de Abessijnse Scharrelaar met zijn lange staart.

Rond het hotel, een voormalig paleis, wordt voor de eerste keer een flink stuk zelfbeheersing van je gevraagd. Je kunt er wel overspannen raken van de vele kleurrijke soorten. Je hoeft maar een stap buiten de deur te zetten of je loopt tegen de nesten op van de Wevers en de klauwierachtigen. Je vindt er bij de mestvaalt — alleen al een ornithologisch paradijsje — een stinksloot, een open riool waarin zowaar nog mensen lopen te sprokkelen. Daar vliegt een... Witgatje op en foerageren de Gele Kwikstaarten.

Voor alle meren in het zuiden is een dagje weggelegd; je zou echter bij elk meer wel weken willen doorbrengen: de Maraboes, de

Hamerkoppen, de Afrikaanse Rivierarenden, de zes soorten IJsvogels, de Slangehalsvogels, de Kleine Pelikaan, de Reuzenreigers, de Spoorwiek- en de Dwerggans, de Heilige Ibis, de... Rose Flamingo's met hun jongen op de zoutvlakten en dan die wonderlijke Nimmerzat, gelijk een doorgezakte oude heer met de handen stevig in de broekzakken tussen de omvangrijke Pelikanen. Het is zomaar een greep: de aantallen zijn zo groot, de soorten zo talrijk, dat je een heel 'Vogeljaar' nodig zou hebben om enige van je indrukken te beschrijven en ook er een heel vogeljaar zou willen blijven om na die eerste, vluchtige indrukken pas echt aan het vogelen te gaan. Je ontdekt, dat de Nijlgans in Ethiopië leeft zoals de Knobbelzwaan bij ons. Als een parkvogel verblijvend bij de mensen. De jongen meevoerend langs de plaatsen waar de inwoners hun recreatie bedrijven; zwemmen in de meren. Je

Malachite Ijsvogel

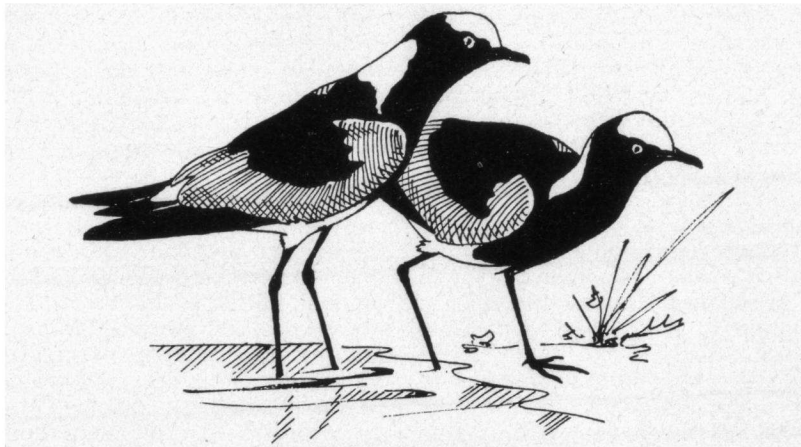
kijkt op van de Hoornraven, de vreemde kraaiachtige vogels, die als Patrijzen over de grond schuifelen. Niet ver van het Awash Park ligt een dode koe. Het was een dode koe want er resteert alleen nog een schedel met een paar lapjes vel. Er bevinden zich naast wouwen en Schildkraaien enige gieren bij: 2 Oorgieren, 10 Ruppells Gieren, 10 Witruggieren, 4 Kapgieren en 3 Aasgieren ... Neem het Roodbuikzandhoen, zo geweldig in aantal, dat onze voortreffelijke gids, die door de Britse vogelaars was aangestoken en

even enthousiast als wij achter de soortjes aanholde, opmerkte, dat als er op een stukje steppe, dat wij passeerden geen 1000 Zandhoenders waren het er toch zeker wel 999 moesten zijn.

Eigenlijk was het sneu voor de deelnemers aan deze reis, dat zij in de omgeving van het Awash Park, een canyonachtig gebied, zo fraai, dat men zich er af en toe in een paradijs waande, het zonder een ontmoeting met de Secretarisvogel moesten stellen; juist het symbool van de Stichting Natuurreizen! Maar in dat zelfde 'National Game Park', zoals het dan wat officiëler heet, staarden wel grote kudden Oryxen de Nederlanders aan en gingen ook de Wrattenzwijnen amper op zij. Vele antilooptachtigen, Bavianen, Krokodillen, Nijlpaarden ...

Je voelt je weer even thuis als je aan de oevers van de meren oog in oog komt te staan met Grutto's, Kemphanen, Bosruiters, Oeverlopers, Rosse Grutto's (!), Watersnippen, Slobeenden, Zomertalingen, Tafeleenden, Smienten, Witte en Gele Kwikstaarten, Futen en als er Boeren- en Huiswaluwen rondvliegen en boven je een Grasmus zingt ...

Zwarte- en Groenpootruiters, veertien dagen later zie je ze in de nieuwe polders. Onze 'expeditie'

Sporenkievitens

noteerde een 200 soorten, als u dat nog graag wilt weten. Het is niet erg belangrijk. Wel de weten-

schap, dat er gelukkig nog landen bestaan, met zo'n vogelrijkdom.

● J. L. M. Bos, Parallelweg 9, Bussum

LITTERATUUR:

Mackworth-Praed C. W. & C. H. B. Grant (1970): African Handbook of Birds. Series III, volumes I en II. Norwich.

Urban Emil K. (z.l.): Shell Guide to Ethiopian Birds. Addis Abeba.

Urban, Emil K. (1969): Bibliography of the Avifauna of Ethiopia. Addis Abeba.

Urban Emil K. & Leslie H. Brown (1971): A Checklist of the Birds of Ethiopia. Addis Abeba.

Williams J. G. (1972): A Field Guide to the Birds of East and Central Afrika. 5e druk. London.

S.O.S. voor de Grauwe Kiekendief in België

Wij willen de actie om de Grauwe Kiekendief in België van volledige ondergang te redden onze steun geven. Recent onderzoek toonde aan dat er nog vijf broedparen van de Grauwe Kiekendief in België voorkomen. België bezit nog enkele aangepaste biotopen die deze mooie en nuttige prooi-vogels herbergen. Deze terreinen moeten dringend aangekocht worden om wegens grondspeculatie niet te worden vernietigd. Dit is de enige oplossing om ook de daarbij behorende moerasflora en fauna te redden.

Ten einde de nodige fondsen in te zamelen om deze waardevolle gebieden te verwerven zijn er zelfklevende stickers te koop voor 20 Bfr. Dit bedrag laat de aankoop toe van ongeveer 7 m². Op de ronde sticker staat een vliegende Kluut afgebeeld, het symbool van de Belgische Natuur- en Vogelreservaten.

Na storting van 20 Bfr per sticker op postchecknummer 834.31 van De Belgische Natuur- en Vogelreservaten, Vautierstraat 31 te 1040 Brussel, België krijgt men de stickers toegestuurd. Men gelieve op het strookje te vermelden: 'SOS GRAUWE KIEKENDIEF', terwijl alle extra gaven in dank zullen worden aanvaard.

Boerenzwaluwen vallen Bruine Rat aan

Eind juni 1973 stond ik te vissen aan de Eemnesservaart achter het watergemaal. Plotseling een geweldige herrie, veroorzaakt door zes Boerenzwaluwen die met luid geschreeuw dicht om mij heen vlogen en steeds van geringe hoogte op iets neerdkoken. Ze gedroegen zich nog onstuimiger dan een Sperwer en 'stootten' wild en fana-

तिक op iets in het hoge gras waarbij zij zich steeds verplaatsten. Tot mijn stomme verbazing bleek het voorwerp van hun woede een zeer grote Bruine Rat (toch geen Bisamrat? red.) te zijn. Nu heb ik als oud-zeeman veel grote ratten gezien, doch dit was toch wel een zeer groot exemplaar. De rat trachtte aan zijn vervolgers te ontkomen door, gelijk een Haas, 'haken te slaan', doch werd steeds ingesloten door het dappere zestal. Eindelijk gelukte het hem om in een holletje van de oude bouwvallige sluis weg te duiken. De rust keerde weer.

Toen ik de rat uit zijn schuilplaats verdreef vielen meteen de Boerenzwaluwen weer woedend op hem aan, hem pikkend waar ze konden. De radeloze rat zag kans een nieuwe schuilplaats te vinden, waarna het weer rustig werd. Ik heb bewondering voor de moed waarmee deze kleine vogeltjes, die nauwelijks een paar gram wegen, de grote zware rat aanvielen en voor de geweldige 'teamspirit' van de zwaluwen.

● J. van der Maal, Hoofdstraat 29, Baarn

Verzinkerij Noord Nederland naar Oostwold?

De actiegroep 'Oostwold W.K.' (per adres Tine M. Samson-Lap, Borglaan 2, Oostwold, tel. 566.304) heeft de Raad van de gemeente Leek schriftelijk gewaarschuwd inzake het voornemen van de Verzinkerij Noord Nederland BV haar bedrijf te verplaatsen naar Oostwold. Oostwold ligt tussen Hoogkerk en Letterbert, in de gemeente Leek, terwijl daar het Leekstermeer dichtbij ligt.

En ook vogelliefhebbers zullen kunnen getuigen dat aantasting van dit prachtige gebied slechts nadelige gevolgen kan hebben. Zijn er ornithologen die de actiegroep op ornithologisch gebied kunnen adviseren?